

Programme Code: **D-05**

Programme: फलितज्योतिषपदविका-पाठ्यक्रमः
(Diploma in Phalit Jyotish)

Duration: **01 (One) Year**

Medium: **Sanskrit**

- पाठ्यक्रम एकवर्षात्मको वर्तते।
- पाठ्यक्रमस्य पूर्णाङ्काः 400 निर्धारिताः।
- चत्वारि पत्राणि सन्ति, प्रत्येकस्मिन् पत्रे 80 अङ्काः निर्धारिताः।
- गृहकार्ये 10 अङ्काः, उपस्थितौ 10 अङ्काश्च।
- पाठ्यक्रमः संस्कृतमाध्यमेनैव भवति।

Course Code	Title	Internal	External	Marks
D- FJY101	ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासो जन्माङ्गनिर्माणञ्च	20	80	100
D- FJY102	फलादेशज्ञानं मुहूर्तज्ञानञ्च	20	80	100
D- FJY103	दशाफलज्ञानं विविधमुहूर्तज्ञानञ्च	20	80	100
D- FJY104	वास्तुशास्त्रम्	20	80	100
Total				400

प्रथमपत्रम् - D- FJY101
ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासो जन्माङ्गनिर्माणञ्च
अङ्काः 80

प्रथमभागः –

- 1.1. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः - 10 अङ्काः
 1.1.1. ज्योतिषशास्त्रस्य परिचयः, व्युत्पत्तिश्च।
 1.1.2. ज्योतिषशास्त्रस्य क्षेत्राणि।
 1.1.3. ज्योतिषशास्त्रस्य वर्तमानसमये उपयोगिता।
 1.1.4. वेदाङ्गे ज्योतिषम्।

द्वितीयभागः –

- 2.1. पञ्चाङ्गज्ञानम् - 10 अङ्काः
 2.1.1. संवत्सरज्ञानम्।
 2.1.2. अयनज्ञानम्।
 2.1.3. ऋतुज्ञानम्।
 2.1.4. मासज्ञानम्।
 2.1.5. पक्षज्ञानम्।
 2.1.6. तिथिज्ञानम्।
 2.1.7. नक्षत्रज्ञानम्।
 2.1.8. योगज्ञानम्।
 2.1.9. करणज्ञानम्।

तृतीयभागः –

- 3.1. जन्माङ्गनिर्माणम् - 20 अङ्काः
 3.1.1. इष्टकालसाधनम्।
 3.1.2. भयात-भागोगसाधनम्।
 3.1.3. नक्षत्राणां चरणानुसारं नामाक्षराणि।
 3.1.4. जन्मनामनिर्धारणम्।
 3.1.5. चालानसाधनम्।
 3.1.6. ग्रहाणां गतिसाधनम्।
 3.1.7. सूर्यादिनवग्रहस्पष्टीकरणम्।
 3.1.8. चन्द्रस्पष्टीकरणम्।
 3.1.9. पलभासाधनम्।
 3.1.10. चरखण्डसाधनम्।

- 3.1.11. लङ्कोदयमानसाधनम्।
- 3.1.12. अयनांषसाधनम्।
- 3.1.13. प्रथमलग्नसाधनम्।
- 3.1.14. दशमलग्नसाधनम्।
- 3.2. विभिन्नचक्रसाधनम् 15 अङ्काः
  - 3.2.1. जन्माङ्गचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.2. राशिचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.3. पञ्चधाग्रहमैत्रीसाधनं चक्रनिर्माणं च।
  - 3.2.4. द्वादशभावसाधनं चक्रनिर्माणं च।
  - 3.2.5. चलितचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.6. होराचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.7. द्वेषकाणचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.8. सप्तमांशचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.9. नवमांशचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.9. दशमांशचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.10. द्वादशांशचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.11. त्रिशांशचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.12. षोडशांशचक्रनिर्माणम्।
  - 3.2.13. कारकांशग्रहसाधनम्।
  - 3.2.14. ग्रहाणां सप्तवर्गीचक्रनिर्माणम्।
- 3.3. दशासाधनम् – 10 अङ्काः
  - 3.3.1. जन्मदशासाधनम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
  - 3.3.2. अन्तर्दशासाधनम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
  - 3.3.3. प्रत्यन्तर्दशासाधनम् (विंशोत्तरी योगिनी च)

चतुर्थभागः –

- 4.1. देशान्तरसाधनम् - 10 अङ्काः
  - 4.1.1. अक्षांशज्ञानम्।
  - 4.1.2. रेखांशज्ञानम्।
  - 4.1.3. क्रान्तिज्ञानम्।
  - 4.1.4. चरसाधनम्।
  - 4.1.5. स्थानिकजन्मसमयसाधनम्।
  - 4.1.6. देशान्तरानयम्।

पञ्चमभागः –

1.1. कुण्डलीलेखनज्ञानम्।

05 अङ्काः

सन्दर्भग्रन्थाः -

1. ज्योतिषशास्त्रस्येतिहासः –

आचार्यलोकमणिदाहालः,

भारतीय विद्या प्रकाशन, वाराणसी।

2. भारतीय कुण्डली विज्ञान –

मीठालाल हितराम ओझा,

देवर्षि प्रकाशन, वाराणसी।

3. अवकहडाचक्रम् –

चौखम्भा विद्याभवन, वाराणसी।

द्वितीयपत्रम् - D- FJY102
 फलादेशज्ञानं मुहूर्तज्ञानञ्च
 अङ्काः 80

प्रथमभागः -

- 1.1. जन्मांगफलादे शज्ञानम् - 20 अङ्काः
 1.1.1. जन्मांगे द्वादशस्थानज्ञानं विवेच्यज्ञानं च।
 1.1.2. जन्मलग्नज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.3. जन्मराशिज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.4. ग्रहाणां स्थानज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.5. उच्चनीचज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.6. मूलत्रिकोणज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.7. केन्द्रस्थानज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.8. ग्रहबलज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.9. ग्रहदृष्टिज्ञानं तत्फलं च।
 1.1.10. ग्रहयुतिज्ञानं तत्फलं च।
- 1.2. जन्मांगानुसारं बन्धुजनैः सह सम्बन्धज्ञानम् - 10 अङ्काः
 1.2.1. पित्रा सह सम्बन्धज्ञानम्।
 1.2.2. मात्रा सह सम्बन्धज्ञानम्।
 1.2.3. भ्रात्रा सह सम्बन्धज्ञानम्।
 1.2.4. भगिन्या सह सम्बन्धज्ञानम्।
 1.2.5. मित्रैः सह सम्बन्धज्ञानम्।
- 1.3. शिक्षाज्ञानं क्षेत्रज्ञानं च। 10 अङ्काः
 1.4. आजीविकाज्ञानम्। 10 अङ्काः

द्वितीयभागः -

- 2.1. विवाहज्ञानम् - 10 अङ्काः
 2.1.1. विवाहसमयज्ञानम्।
 2.1.2. विवाहदिकज्ञानम्।
 2.1.3. विवाहे मंगलादिज्ञानम्।
 2.1.4. भार्यास्वभावज्ञानम्।
 2.1.5. भार्यायाः शिक्षाज्ञानम्।
 2.1.6. भार्यया सह सम्बन्धज्ञानम्।

- 2.2. सन्ततिज्ञानम् । 05 अङ्काः
 2.3. अरिष्ट(मारकेश)ज्ञानम्। 05 अङ्काः

तृतीयभागः -

- 3.1. विविधयोगज्ञानम् - 10 अङ्काः
 3.1.1. धनयोगज्ञानम्।
 3.1.2. दरिद्रयोगज्ञानम्।
 3.1.3. राजयोगज्ञानम्।
 3.1.4. कालसर्पयोगज्ञानम्।
 3.1.5. गजकेशरीयोगज्ञानम्।
 3.1.6. ग्रहाणां युतिफलज्ञानम्।

सहायकग्रन्थाः -

1. जातकाभरणम् -
 पण्डित अच्युतानन्द झा शर्मा,
 चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी।
 2. जातकपारिजातः -
 डॉ. सत्येन्द्र मिश्र,
 चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी।
 3. सारावली -
 डॉ. सुरकान्त झा,
 चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी।

तृतीयपत्रम् - D- FJY103
दशाफलज्ञानं विविधमुहूर्तज्ञानञ्च
अङ्काः 80

प्रथमभागः -

- 1.1. दशाफलज्ञानम् - 30 अङ्काः
 1.1.1. मूलदशाफलज्ञानम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
 1.1.2. अन्तर्दशाफलज्ञानम् (विंशोत्तरी योगिनी च)
 1.1.3. प्रत्यन्तर्दशाफलज्ञानम् (विंशोत्तरी योगिनी च)

द्वितीयभागः -

- 2.1. विविधमुहूर्तज्ञानम् - 50 अङ्काः
 2.1.1. नामकरणमुहूर्तविचारः।
 2.1.2. अन्नप्राशनमुहूर्तविचारः।
 2.1.3. चूडाकरणमुहूर्तविचारः।
 2.1.4. अक्षरारम्भमुहूर्तविचारः।
 2.1.5. यज्ञोपवीतकरणमुहूर्तविचारः।
 2.1.6. विवाहमुहूर्तविचारः।
 2.1.7. वस्तुक्रयमुहूर्तविचारः।
 2.1.8. गृहारम्भमुहूर्तविचारः।
 2.1.9. गृहप्रवेशमुहूर्तविचारः।
 2.1.10. उद्योगारम्भमुहूर्तविचारः।
 2.1.11. यात्रामुहूर्तविचारः।

सहायकग्रन्थाः -

1. जातकाभरणम् -
 पण्डित अच्युतानन्द झा शर्मा,
 चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी।
2. जातकपारिजातः -
 डॉ. सत्येन्द्र मिश्र,
 चौखम्बा संस्कृत सीरीज आफिस, वाराणसी।
3. सारावली -
 डॉ. सुरकान्त झा,
 चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी।

4. दशाफलदर्पणम् –

डॉ. सुरेश चन्द्र मिश्र,
रंजन पब्लिकेशन्स

5. मुहूर्तचिन्तामणि: –

प्रो. रामचन्द्र पाण्डेय,
चौखम्बा कृष्णदास अकादमी, वाराणसी।

चतुर्थपत्रम् - D- FJY104
वास्तुशास्त्रम्
अङ्काः 80

प्रथमभागः –

- 1.1. वास्तुशास्त्रस्येतिहासः 20 अङ्काः
 1.1.1. वास्तुशास्त्रस्योत्पत्तिः विकासश्च।
 1.1.2. वास्तुशास्त्रस्येतिहासः।
 1.1.3. वास्तुपुरुषस्योत्पत्तिः स्वरूपश्च।
 1.1.3. वास्तुशास्त्रस्य प्रवर्तकाः।
 1.1.4. वर्तमानसन्दर्भे वास्तुशास्त्रस्य प्रासङ्गिकता।

द्वितीयभागः –

- 2.1. वास्तुनिर्णयः 40 अङ्काः
 2.1.1. वास्तुभेदाः ।
 2.1.2. भूमिशोधनं परीक्षणञ्च।
 2.1.3. भूमिचयनम्।
 2.1.4. भूमेः वर्णादिज्ञानम्।
 2.1.5. भूमेः गन्धज्ञानम्।
 2.1.6. भूमेः पृष्ठविचारः।
 2.1.7. गृहद्वारनिर्णयः
 2.1.8. गृहारम्भमुहूर्तः।
 2.1.8. गृहप्रवेशमुहूर्तः।

तृतीयभागः –

- 3.1. वास्तुपूजनपद्धतिः 20 अङ्काः

सहायकग्रन्थाः -

1. भारतीय वास्तुशास्त्र –
 प्रो० शुकदेव चतुर्वेदी,
 लालबहादुर शास्त्री रा.सं, विश्वविद्यालय, दिल्ली।
 2. भारतीय वास्तुशास्त्र का इतिहास –
 डॉ. विद्याधर
 3. वास्तुरत्नावली –
 श्रीजीवनाथ झा,
 चौखम्बा संस्कृत प्रकाशन, वाराणसी।

4. वास्तुपूजापद्धति: –

पण्डित श्री अच्युतानन्द झा,
चौखम्बा अमरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

5. गृहवास्तुशान्तिपद्धति: –

ठाकुर प्रसाद प्रकाशन, वाराणसी।

6. शिलान्यास एवं वास्तुपूजनपद्धति: –

प्रो. युगलकिशोर मिश्र,
सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी।

अध्ययनसामग्री –

1. <https://epgp.inflibnet.ac.in/Home/ViewSubject?catid=OcXGfDp/okkJITw p9YnKuA==#>
2. <https://archive.org/details/bharatiyakundalivigyanmithalalajha>
3. <https://archive.org/details/JatakaParijataVolIOfIIByVSubrahmanyaSastri/page/n231/mode/2up>
4. https://archive.org/details/bvmz_dasha-phal-darpan-shrinivas-maha-dev-pathak
5. https://archive.org/details/saravaliokalyanavarmasanthanamr.astrology_2_02003_28_Z
6. <https://ia801409.us.archive.org/26/items/in.ernet.dli.2015.483409/2015.483409.Muhoort-Chintamani.pdf>
7. <https://archive.org/details/vasturatnavali/page/n3/mode/2up>
8. <https://epgp.inflibnet.ac.in/Home/ViewSubject?catid=OcXGfDp/okkJITw p9YnKuA==#>
9. <https://epgp.inflibnet.ac.in/Home/ViewSubject?catid=OcXGfDp/okkJITw p9YnKuA==#>